

Zaak 159

Uitspraak inzake een klacht van auteursrechtenorganisatie Sabam, vertegenwoordiger van het werk 'La Fin de la Visite', tegen [a], auteur van het werk 'Zembla Leaders'.

1. Bij brief van 3 maart 2011 wendt de Belgische auteursrechtenorganisatie Sabam (hierna te noemen 'klager') namens haar lid de heer [b] zich tot de Vaste Commissie Plagiaat (hierna te noemen 'VCP') met het volgende. Klager meent dat het werk 'Zembla Leaders', gecomponeerd door de heer [a] (hierna te noemen 'beklaagde'), gelijkenis vertoont met het door Sabam beheerde en door de heer [b] gecomponeerde werk 'La Fin de la Visite'. Naar de mening van klager is er sprake van plagiaat.

2. Aan de administratie van Buma/Stemra en Sabam zijn de volgende gegevens ontleend:

Het werk 'La Fin de la Visite' is gecomponeerd door [b]. Componist is deelnemer van Sabam. Het werk is voor het eerst bij Sabam bekend op 24 februari 1999.

Het werk 'Zembla Leaders' is gecomponeerd door [a]. Componist is deelnemer van Buma/Stemra. Het werk is voor het eerst bij Buma/Stemra bekend op 19 september 2005.

3. Voorzover van belang voor de beoordeling van de zaak beschikt de VCP over afschriften van de volgende stukken:

- Inhoudsopgave usb stick met geluidsfragmenten
- Klacht Sabam (namens dhr [b] bijgestaan door mr. [c]) 3 maart 2011
- Documenten uit administratie Buma/Stemra en Sabam met betrekking tot werken (inclusief e-mailwisseling met Sabam over aanmelding werken)
- Bevestiging waarborgsom gestort
- Brief aan klager van 11 maart 2011
- Brief aan beklagde 10 maart 2011
- E-mailwisseling met mr. [c] en beklagde partij over mogelijkheid indienen klacht door Sabam
- E-mailwisseling met beklagde met betrekking tot geblokkeerde werk
- Correspondentie met betrekking tot verplaatsen zitting naar 22 juni 2011
- Verweer beklagde met bijlagen ontvangen op 7 juni 2011

4. Klager heeft de op grond van artikel 6 van het Reglement op de behandeling van plagiaatgeschillen tussen deelnemers van Buma en Stemra vereiste waarborgsom van € 1362,- betaald.

5. Voor de behandeling van de zaak was de VCP als volgt samengesteld:

Prof. mr P.B. Hugenholtz, (plaatsvervangend) voorzitter
B. van der Linden, lid
W. de Ruiter, lid
B. Zimmerman, lid
J. Haanstra, lid
E. van Tijn, lid

6. De zitting werd gehouden op 22 juni 2011.

Namens de klager waren aanwezig:

De heer [b], componist, de heer [c], raadsman, en mevrouw M.J. [], manager.

Namens de beklagde waren aanwezig:

De heer [], componist en de heer [], adviseur.

7. De VCP verklaart zich bevoegd van de klacht kennis te nemen. De klacht heeft betrekking op een geschil zoals omschreven onder artikel 4 lid 1 onder a juncto artikel 4 lid 3 van het Reglement op de behandeling van plagiaatgeschillen tussen deelnemers van Buma en Stemra.

8. De klacht wordt als volgt onderbouwd.

Het repertoire van de componist van het klagende werk, de heer [b], is wereldwijd uitgebracht en wordt veelvuldig gebruikt in televisieprogramma's en in filmprojecten. Voorts zijn de composities van de heer [b] in Nederland te beluisteren geweest via de radio en het Internet alsmede tijdens de concerten die de heer [b] in Nederland regelmatig heeft gegeven. Het was bij een van deze Nederlandse concerten dat de heer [b] werd gewezen op de gelijkenis van zijn werk 'La Fin de la Visite' met de leader, ook wel 'generiek' genoemd, van het televisieprogramma 'Zembla'. In verband met de competentie heeft de raadsman van de heer [b] daarop contact opgenomen met de omroep die het televisieprogramma uitzendt, de VARA, en de VARA gesommeerd het gebruik van de leader te staken. Vervolgens hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden met de beklagde partij, maar zonder succes.

Uit de vergelijkende analyse van de werken, opgesteld door de heer [], directeur van het Brusselse Conservatorium en componist, blijkt het volgende.

Beide werken zijn gecomponeerd in dezelfde maatsoort en toonsoort, Cis mineur, welke toonsoort niet vaak voorkomt. Daarnaast hanteren de werken hetzelfde metrum en is, voor wat betreft de instrumentatie, de piano dominant. Voorts komt 'Zembla' harmonisch volledig overeen met de 16 openingsmaten van 'La Fin de la Visite', welke harmonie tot uiting komt in de piano-arpeggio's die in beide werken voorkomen. De linkerhand van enkele maten is weliswaar verschillend, maar door de werking van de ostinato in de linkerhand is het harmonisch resultaat van beide werken identiek. Tenslotte is de melodie van 'Zembla', hoewel niet identiek, volledig terug te voeren op die van 'La Fin de la Visite'.

Dat de werken muzikaal identiek zijn, kan worden aangetoond doordat beide werken boven elkaar kunnen worden geplaatst in een geluidsbestand zonder dat bij beluistering enige afwijking kan worden geconstateerd.

Van de stelling van beklagde dat het werk 'Zembla' zou zijn gebaseerd op de vroegere leader van het televisieprogramma uit 1995, heeft de heer [b] pas onlangs kennis genomen. Bij beluistering van dit werk komt de heer [b] tot de conclusie dat weliswaar het melodisch motief uit de 'oude' Zembla-leader is overgenomen in de 'nieuwe' Zembla leader, maar dat dit niet ter zake doet, aangezien deze plagiaatklacht niet het melodisch motief van 'Zembla' betreft.

9. Beklaagde voert in het verweer de volgende argumenten aan.

Allereerst wil beklagde benadrukken dat de handelwijze van de heer [b] hem onnodig veel schade heeft berokkend. Doordat de heer [b] de kwestie in eerste instantie aan de VARA heeft voorgelegd, voordat was vastgesteld of er überhaupt sprake was van plagiaat, en vervolgens de zaak niet wilde schikken, is beklagde genoodzaakt geweest om een advocaat in te schakelen. Inmiddels staan de door beklagde gemaakte kosten in geen verhouding tot het door beklagde van Buma/Stemra ontvangen bedrag voor het 'Zembla pakket'.

Beklaagde is componist van zo'n 2100 titels en dan voornamelijk van library-repertoire. In 2005 gaf de VARA hem de opdracht om de bestaande leader van het televisieprogramma 'Zembla' te moderniseren. Daarbij was beklagde gebonden aan het melodische motief, het tempo en de toonsoort van het bestaande Zembla-thema. In overleg met de VARA is besloten om snelheid in de door beklagde al aangepaste leader te brengen door gebroken akkoorden als arpeggio toe te voegen. De huidige Zembla-leader is dus een afgeleide van het reeds bestaande Zembla-thema. Beklaagde benadrukt dat deze 'oude' Zembla-leader uit 1995 stamt en de auteursrechten ten

aanzien daarvan bij de VARA berusten. Aangezien 'La Fin de la Visite' pas in 1998 is uitgebracht, kan er simpelweg geen sprake zijn van inbreuk op de door klager beheerde auteursrechten.

Volgens het deskundigenrapport van klager is er gelijkenis tussen de werken voor wat betreft het tempo, de maatsoort, de toonsoort en de harmonieën van de eerste zestien maten van het werk 'La Fin de la Visite'. Zoals al betoogd, zijn de maatsoort en toonsoort van 'Zembla pakket' afkomstig van het oorspronkelijke Zembla-thema. Het tempo is indertijd door beklaagde aangepast op verzoek van de VARA. Daarnaast bepaalt de hoofdmelodie van het al bestaande Zembla-thema het harmonisch kader en daarmee de keuze van de daaruit logischer wijze volgende akkoorden die beklaagde bij zijn bewerking van het thema gebruikt heeft. Het betreft hier echter slechts drie akkoorden die arpeggio zijn gespeeld. Naar de mening van beklaagde is dat te weinig om te kunnen spreken van een inbreuk op het auteursrecht van klager. Het is immers onmogelijk om een auteursrecht te vestigen op een akkoord, of drie akkoorden, en de methode waarop dit wordt gespeeld.

Tenslotte wil beklaagde benadrukken dat hij als professioneel componist nooit werk van derden bewust zal kopiëren, zoals door de wederpartij is gesuggereerd. Dat levert hem immers geen enkele voldoening op. Daarnaast was hij met het oeuvre van de heer [b] en het werk 'La Fin de la Visite' niet bekend toen hij in 2005 het Zembla pakket componeerde. De eventuele gelijkenis tussen de werken berust dan ook naar zijn mening op toeval.

10. De VCP overweegt als volgt.

De VCP constateert dat de voornaamste gelijkenis tussen de werken 'La Fin de la Visite' en 'Zembla Leaders' is gelegen in de dalende arpeggio's die in beide werken voorkomen. Deze arpeggio's volgen in beginsel hetzelfde akkoordenschema: C#min- B/C# - A/C#. Weliswaar stemt het hierop volgende vierde akkoord van het schema niet overeen, maar dat vierde akkoord is wel vergelijkbaar in harmonische functionaliteit. Daarnaast bestaan de arpeggio's in beide werken uit hetzelfde ritmische patroon, te weten motieven van vier zestienden met het accent op de eerste zestiende.

Naast genoemde gelijkenis stemmen de werken tevens overeen voor wat betreft toonsoort, tempo en orkestratie, in die zin dat in beide werken sprake is van leidend gebruik van de piano. De melodielijnen van de werken vertonen echter weinig overeenstemming.

Ten aanzien van de voormalige Zembla-leader merkt de VCP op dat de door de VCP geconstateerde overeenstemmende compositorische elementen niet voorkomen in de 'oude' Zembla-leader. De overeenstemming tussen 'La Fin de la Visite' en 'Zembla Leaders' is derhalve gelegen in elementen die door beklaagde aan de bestaande leader zijn toegevoegd. Hoewel de VCP in het midden wil laten of bovengenoemde overeenstemmende elementen ieder voor zich voldoende oorspronkelijkheid bezitten om voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking te komen, is de VCP van oordeel dat de combinatie van deze elementen de vereiste oorspronkelijkheid in elk geval bezit.

Klager heeft voorts genoegzaam aangetoond dat beklaagde kennis had kunnen nemen van het werk 'La Fin de la Visite', waardoor ontlening aan dit werk mogelijk is geweest. Dat deze ontlening, zoals door beklaagde gesuggereerd, mogelijkwijs onbewust heeft plaatsgevonden, maakt daarbij geen verschil. Voor het oordeel dat er sprake is van plagiaat is immers niet vereist dat de ontlening aan een ander werk bewust of opzettelijk heeft plaatsgevonden.

Al het bovenstaande in aanmerking genomen, oordeelt de VCP dat er sprake is van plagiaat.

11. Uitspraak

a. De VCP verklaart de klacht gegrond en beslist dat het werk 'Zembla Leaders' plagiaat is van het werk 'La Fin de la Visite'.

b. De VCP veroordeelt beklagde tot betaling van € 1362,- aan Buma/Stemra, hetgeen een gedeelte van de kosten van behandeling van deze zaak betreft.

c. De VCP beslist dat Buma/Stemra aan klager de betaalde waarborgsom van € 1362,-, restitueert.

d. De VCP zal deze uitspraak ter beschikking stellen van de directie van Buma en Stemra, opdat deze naar aanleiding van de uitspraak de nodige maatregelen kan treffen en eventueel tot publicatie zal kunnen besluiten.

Aldus gedaan te Hoofddorp op 22 juni 2011,

Prof. mr P.B. Hugenholtz
voorzitter

mr O. Meijer
secretaris

